

In transitie

Eerste druk, april 2012
© 2012 Hanneke Dragtsma

Correctors: Roely Dijkstra, Mirjam Torenbeek, Jolanda Molenaar
Coverfoto: www.fotosearch.nl, Stock Fotografie
Poeh gedicht: Tekst A.A. Milne, uit Winnie-de Poeh en het huis in het Poeh-hoekje.
Vertaling Mies Bouhuys

ISBN: 978-90-484-2413-9
NUR: 340

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

In transitie

Hanneke
Dragtsma

Ik wil dit boek opdragen aan mijn lieve ouders, waarvan ik zielsveel hou, precies zoals ze zijn.

En Roely... Bedankt voor je enorme steun en kritische blik tijdens het schrijfproces.

Inleiding

Als kind is Martin angstig en teruggetrokken, wil graag contact maar weet niet hoe dit tot stand te brengen. De kleine Martin speelt het liefst in zijn eentje met technisch Lego. Auto's zijn Martins passie en met de Lego probeert hij alles te maken op autotechnisch gebied. Dit vertrouwde wereldje groeit later uit tot het bouwen van echte race-auto's waarmee Martin samen met Simon racet op Zandvoort. Hij spreekt graag en veel over auto's, of mensen dat nou leuk vinden of niet.

Het lelijke eendje tussen de mensen. Martin wil het liefst een meisje zijn. Dat kan hij niet uit zijn systeem bannen. Elke avond bij het slapen gaan fantaseert hij erover hoe het is om een meisje te zijn. Martin heeft zich voorgenomen om dit geheim nooit te vertellen en zijn graf mee in te nemen. Het is een stuk veiliger om rondjes te blijven rijden over zijn symbolische racebaan.

Aan het einde van de pubertijd wordt Martin depressief, wat zich progressief ontwikkelt. Zijn fixatie op auto's kan hem steeds moeilijker uit depressies halen. Al snel ontwikkelt zich een nooddeurtje in zijn hoofd in de vorm van levensbeëindiging. Ten einde raad probeert hij door middel van een zichzelf aangedane koolmonoxidevergiftiging uit het leven te stappen.

De grote ommekeer. Ontsnapt uit zijn veilige wereldje, geconfronteerd met zichzelf...

29 november 1998

Ik open het grote hek van het fabrieksterrein.
Het is stil op die zondagochtend.

Ik sluit het hek achter mij en rijd de auto naar de loods.
Het is goed zo, voor mij hoeft het niet meer.

Ik doe de garagedeur open en rijd de auto naar binnen.
Sluit alles zorgvuldig af, en laat de motor van de auto draaien.

Ik ga achter de auto zitten en inhaleer de uitlaatdampen.
Langzaam verlies ik het bewustzijn.

Als ik wakker word, lig ik in een auto die als een razende naar het
ziekenhuis rijdt.

Mijn vriend heeft me gevonden.
Hij had zijn zonnebril vergeten in de loods.

Toeval bestaat niet. Ik krijg een nieuwe kans.
Met beide handen pak ik deze aan.
Vanaf nu kies ik voor mezelf.

Mijn naam is Marieke; destijds heette ik Martin.

I Fundament (Ik ben)

Engeland Avebury augustus 2000

‘Opzouten!’ schreeuwt Philip de hond toe. Tot mijn grote schrik komt er een grote hond luid blaffend de weg op. Die ochtend zijn we met ons vieren vertrokken vanuit Bradford on Avon. Een blauwe hemel met een enkel wolkje straalde ons tegemoet. De hond loopt het boerenerf weer op, het schreeuwen heeft geholpen. ‘Gaat het?’ vraagt Philip.

‘Ja hoor.’ Als kleuter ben ik ooit aangevallen door een hond. Dat ben ik nooit vergeten.

We vervolgen de tocht. Deze voert door een glooiend landschap met een palet van bruin en geel getinte kleuren. Het is alsof het afscheid en het nieuwe begin weerspiegelen in de magie van de omgeving.

‘Kijk, een graancirkel.’ We stoppen en verbazen ons over de symmetrie en schoonheid van het wonderlijke lijnenspel in het graanveld.

We zetten de fietsen in de berm en strekken even de benen.

Uit de rugzak pak ik een foto. ‘Kijk, dat ben ik!’ Philip bekijkt de foto aandachtig. Op de foto staat een vrouw, die stralend de camera in kijkt. ‘Mooie foto,’ zegt Philip. ‘Ik sta er niet van te kijken,’ voegt Philip er na een kleine stilte er aan toe. ‘Bij thuiskomst begin ik een nieuw leven,’ mijn ogen stralen.

We fietsen verder en zien merkwaardige stenen in het gras, die deel uitmaken van een prehistorische stenen cirkel die dwars door een stokoud dorpje loopt. Het overvalt me. Het is alsof ik thuis kom maar tegelijkertijd op een andere planeet terecht ben gekomen.

Tijd en ruimte vloeien hier moeiteloos in elkaar over. Als een oerenergie. Dit is te heftig. ‘Nou ja, gewoon een hoop stenen,’ zeg ik tegen Philip. We fietsen naar de eindbestemming van de dag, Marlborough.

Drie dagen later zit ik in de bus naar huis. Het is al avond en we passeren Antwerpen. Velen proberen wat te dutten. Geraldine zit naast me. We hebben een goed gesprek.

‘Ik wil je wat geven,’ zegt Geraldine. Ze pakt een bergkristal uit haar tas en hangt deze om mijn nek. ‘Voor jou.’ Beduusd kijk ik haar aan. Een beter cadeau kan ik op dit moment niet krijgen. ‘Ik zal hem altijd dragen. Dankjewel.’ Later op de avond rijdt de bus Breda binnen en is mijn reis voorbij. Mijn mannelijk verleden laat ik voorgoed achter in Avebury.

Het asielzoekerscentrum

‘Ben ik na de vakantie nog welkom?’ vroeg ik voor de vakantie aan de vrijwilligerscoördinator.

Een transitie zonder maatschappelijk en sociaal leven is in mijn ogen gedoemd te mislukken.

‘Natuurlijk Martin, dan haal ik je uit het blauwe vakje en stop je in het roze vakje,’ had ze spontaan geantwoord. Op de redactie blijven, waar ik voor de vakantie werkte vond ze niet handig. Daar kon ik me wel in vinden. Nu loop ik op mijn pumps het asielzoekerscentrum op. Met angstzweet maar vastberaden. Het is alles of niets. Deze baan gaat mijn leven inhoud geven. Bij elke stap heb ik het idee alsof ik levend gevild kan worden. Gelukkig staat de crèche dicht bij de hoofdingang en draaien de bewakingscamera’s continu. Een flinke bos krullen zie ik door het raam van het crèche gebouw. Het is Froukje. Dapper stap ik naar binnen toe. ‘Dag Froukje, ik ben Martie en kom hier werken.’

Even is ze van haar stuk maar ze herstelt zich snel. ‘Nou Martie, welkom dan,’ zegt ze spontaan.

Haar reactie is hartverwarmend. Dit gaat goed komen.

Psychologisch onderzoek, eerste gesprek

Wat een ongelooflijke trut ben ik! Hoe heb ik het zo kunnen verknallen. Eindelijk had ik vandaag mijn eerste gesprek bij psychiatrie. Psychiatrie zal na een aantal gesprekken advies geven aan het genderteam.

Het was geen gemakkelijk gesprek vanochtend. Het vond plaats in het oude gebouw van het academisch ziekenhuis in Groningen. De gesprekskamer voelde meer als een verhoorkamer waarbij marteltechnieken niet geschroomd worden.

De sfeer hier is in schril contrast met het nieuwe gedeelte van het ziekenhuis. Wat meer lijkt op een groot winkelcentrum dan op een ziekenhuis. Ondervraagd door twee psychiaters en een psycholoog begint het kruisverhoor. In de wachtkamer werd ik al bespot. Ik zag een jong stel gniffelend naar me kijken. Onzeker verschuilde ik me achter een magazine. 'Mevrouw de Jong?' werd ik binnen geroepen. Eenmaal in de gesprekskamer voelde ik me kleiner dan klein zo voor de krijgsraad.

Als zij een negatief oordeel geven geeft dat veel tijdverlies. Maar ik laat me niet kisten. Volgende keer vertel ik hoe ongemakkelijk ik me heb gevoeld. Het is gewoon een slechte start.

Tweede gesprek

Voor me zie ik de contouren van de gasunie voor me opdoemen. Typerend voor de skyline van Groningen. Het tweede gesprek. Nieuwe ronden, nieuwe kansen. De tijd vliegt sinds ik terug ben uit Engeland. Als Alice in wonderland. Hoe wonderlijk is het om opnieuw kennis te maken met mijn ouders. De eerste dagen van thuiskomst wilden ze alleen telefonisch contact. Maar na een dikke week kwamen ze op bezoek. Kennis maken met Martie hun dochter.

Het is druk op het Julianaplein. File voor de verkeerslichten. Ondanks alles blijven mijn ouders me steunen. Een mooier cadeau kan ik me niet wensen.

Het licht springt op groen en ik zet mijn bordeauxrode Alfa 155 in de eerste versnelling.

‘Was u verliefd op Simon?’ vraagt de psychiater. Ik voel me beter op mijn gemak. In de gesprekskamer staan twee zwart leren fauteuils. Geen drie paar ogen meer die naar me kijken. Een stuk geriefelijker. ‘Nou nee. Hoewel we elkaar dagelijks zagen was ik niet verliefd op hem. Wel ging ik voor hem door het vuur.’ De gedachte om verliefd op een man te zijn is prettig. Het zou me bevestigen in mijn vrouw-zijn. Maar om eerlijk te zijn: ik ben nog nooit op een man verliefd geweest. ‘De autosport was wat Simon en mij bond. Simon was een streber en een uitmuntend coureur. Bij mij zit het bouwen meer in het bloed. Samen vormden we een sterk team en reden mijn auto’s vooraan.’

‘Uw auto’s?’ merkt de psychiater op. ‘Ja, ik liet me gebruiken. Zonder auto was ik niks. Heeft hij mij letterlijk zo verteld.’ Het vuur spat uit mijn ogen. ‘Het raakt u.’ ‘Ja, maar toch mis ik hem,’ voeg ik er met een snik aan toe. De psychiater kijkt naar mij. ‘Wat had Simon u te bieden?’ Goede vraag. ‘Erkenning!’ zeg ik beslist.

Catherine

Het hele weekend heb ik niet kunnen slapen. Vrijdag had ik een telefoongesprek met de regieassistente van het tv-programma Catherine. Een energieke en ambitieuze jongedame.

‘Ik doe het graag,’ zei ik volmondig. ‘Heel fijn, dan halen we je maandag met de taxi op,’ was het antwoord. ‘Maandag al!’

Dit weekend veel met mijn zus Bertine gebeld. Hoe graag ik dit ook wil, ik weet niet hoe mijn vader hier op gaat reageren. Ik wil niets kapotmaken.

De taxi stopt voor mijn huis. Ik pak mijn jas en mijn tas en doe de deur achter me dicht.

Achter het stuur zit een wat oudere gezette man met snor. Hij stelt zich voor als Jan.